

Vladis Vujnović (1933. – 2025.)

U Zagrebu je u 92. godini života preminuo naš dragi kolega i prijatelj, hrvatski astronom i popularizator astronomije Vladis Vujnović, redoviti profesor u miru na Geofizičkom odsjeku PMF-a. Bio je dugogodišnji dje-latnik Instituta za fiziku Sveučilišta i utemeljitelj Odjela fizike ioniziranih plinova 1962. i njegov prvi pročelnik.

Vladis Vujnović rođen je u Grubišnom Polju, 13. srpnja 1933. Preminuo je u Zagrebu 24. veljače 2025. Školovao se u Osijeku i Zagrebu, diplomirao fiziku 1957. na PMF-u u Zagrebu, te na istom fakultetu postao asistent pri Katedri za dinamičku astronomiju i astrofiziku. Usavršavao se na Sveučilištu u Liverpoolu, Velika Britanija, te doktorirao na temu spektroskopije električnih izboja 1961. Godine 1962. prelazi na Institut za fiziku Sveučilišta (IFS) u Zagrebu gdje utemeljuje Odjel fizike ioniziranih plinova, čiji je pročelnik bio do 1980., a od 1975. do 1978. bio je i pročelnik Astrofizičkog odjela Opservatorija Hvar. Tijekom 1979. (šest mjeseci) obavljao je dužnost direktora IFS-a. Od 1997. do umirovljenja 2003. radio je na Geofizičkom odsjeku PMF-a kao redoviti profesor. Na sveučilištima u Zagrebu, Rijeci, Splitu i Osijeku predavao je dodiplomske predmete (Osnove fizike, Praktikum iz fizike, Uvod u astronomiju, Astronomija i astrofizika, Atomska fizika, Praktikum iz osnova atomske fizike, Spektroskopija ioniziranih plinova, Aeronomija, Planetologija) te postdiplomske predmete (Atomska fizika, Optika-spektroradiometrija). Odgojio je niz suradnika, vodio pedesetak diplomskih radova, te bio mentor magistarskih radova i nekoliko disertacija. Organizirao je nekoliko znanstvenih skupova, vodio domaće i međunarodne istraživačke projekte. Bio je član domaćih i međunarodnih znanstvenih društava: Hrvatsko fizikalno društvo, Hrvatsko astronomsko društvo, Europsko astronomsko društvo, Kraljevsko astronomsko društvo u Londonu.

Područje njegova znanstvenog djelovanja bile su fizičke znanosti: laboratorijska, astrofizička i geofizička istraživanja. U laboratorijskoj spektroskopiji električnih izboja djelovao je pionirski, promičući i razvijajući postupke i metode, posebno dijagnostičke. U zračenju visokotemperaturnog ioniziranog vodika otkrio je pojavu rastapanja spektralnih linija u Balmerovu spektru i protumačio autoionizacijskim prijelazom diskretnih energijskih razina u kontinuum, te uveo pojam statističkog rekombinacijskoga kontinuum. Mjerio je vjerojatnosti prijelaza i Starkove konstante širenja spektralnih linija, te ustanovio poocjenu Planckovu formulu zračenja usijane površine volframa. Posljednjih godina istraživao je područje geomagnetizma i aeronomije; proučavao prolazak ultraljubičastog zračenja kroz atmosferu i mjerio geomagnetsko polje, u okviru projekta Ministarstva znanosti *Geomagnetizam u području Hrvatske* gdje je bio glavni istraživač. Objavio je samostalno ili u koautorstvu više desetaka originalnih znanstvenih radova, mnogi od njih u zbornicima radova s međunarodnih znanstvenih skupova, osamdesetak znanstvenih priopćenja na međunarodnim i domaćim znanstvenim skupovima. Održao je niz pozvanih predavanja na domaćim i stranim institucijama te više od stotinjak predavanja i seminara za učenike, nastavnike i građanstvo, a napisao je velik broj znanstveno-popularnih članaka i nekoliko knjiga i udžbenika iz astronomije. Uz znanstveni rad trajno se zalagao za popularizaciju znanosti, za što je 1998. odlikovan Državnom nagradom za popularizaciju i promidžbu znanosti, te Nagradom Ivana Filipovića za životno djelo 2003., a Međunarodni astronomski savez je 2021. asteroid, otkriven 2001., nazvao njegovim imenom.

Vladis Vujnović je bio profesor astronomije i fizike zagrebačkog Sveučilišta, autor brojnih astronomskih udžbenika, te važni promicatelj astronomije i astrofizike u Hrvatskoj. Zadnju knjigu *SA SVEMIROM NA TI* objavio je nedavno. Jedna od njegovih odlika je bila ljubav i prijateljstvo koje je prenosio na svoje kolege i suradnike, posebno studente. Razgovori s njime uvijek su bili puni interesa i razumijevanja, osvajao je jednostavnošću i otvorenošću, volio je mlade i posebno razgovor s njima.

Ana Smontara